

Bijdrage namens de koepels voor het debat over klimaat en energie op 2 juli 2020

Regionale Energie-strategieën grotendeels op koers, inzet op participatie

Afgelopen vrijdag spraken vertegenwoordigers van het Nationaal Programma RES, IPO, VNG en Unie van Waterschappen een delegatie van Kamerleden bij in het 'Webinar Samen werken aan Regionale Energie Strategieën.' De decentrale overheden bevestigden: Ondanks de coronacrisis blijven de doelstellingen uit het Klimaatakkoord onverminderd overeind, zoals de afspraak om 35 TWh hernieuwbare energie in 2030 te hebben gerealiseerd. Regio's werken hard door aan de RES. De openbare (voorlopige) concept-RES'en zijn [hier](#) te vinden.

Positieve ambities en leren van elkaar

De belangrijkste conclusie van het webinar werd getrokken door voorzitter Jan-Jacob van Dijk. Hij noemde het proces van NP RES een uniek proces. 'Dit kwam nog nooit eerder voor: alle vier de overheidslagen zetten hun schouders onder een opgave.' En, zo constateerden de deelnemers aan het webinar: **de regionale schaal is de juiste schaal voor deze grote transitie!**

De eerste signalen over de ambities van de 30 regio's zijn meer dan positief te noemen. De RES-regio's zien dan ook uit naar de beoordeling van het PBL over de concept RES'en vanaf 1 oktober. Eerder werd al bekend dat de planning van de concept Regionale Energie Strategieën (RES'en) is verruimd. Dat geeft net iets meer lucht om onze inwoners, maar ook de gemeenteraden, het algemeen bestuur van de waterschappen en Provinciale Staten goed te betrekken in deze coronatijd. Deze verruiming geeft ook de kans in de zomer van elkaars werk aan de RES'en te leren op weg naar de RES 1.0. Dat doet NP RES in zogenaamde zomersessies per regio. Maar juist ook met de regio's onderling. Want net zoals plannen in één gemeente gevolgen kunnen hebben voor een andere gemeente, geldt dat ook bij regio's onderling. Tot slot is er ook een gesprek tussen regio's en andere partijen die zich verdiepen in de RES'en zoals de participatiecoalitie, de Nederlandse Vereniging van Duurzame Energie etc.

Het is dus een uniek proces dat we gezamenlijk doormaken. Zoals wethouder Greetje Bos van Breda zei: 'Overal zie je de bereidheid om samen te werken. We begrijpen elkaars problemen, maar niemand komt weg met niets doen!'

Afwegingen

De vertegenwoordigers van IPO, VNG en UvW constateerden dat er op weg naar RES 1.0 belangrijke afwegingen te maken zijn op het gebied van onder andere ruimtegebruik, systeemefficiëntie en draagvlak. En dat levert veel dilemma's op. Het is belangrijk om daar meer zicht op te krijgen. Kan het elektriciteitsnet de gemaakte keuzes aan? Hoe gaan we om met de beschikbare ruimte en met kansen om meteen andere opgaven op te lossen? Dirk-Siert Schoonman van de Unie van Waterschappen wijst op het belang voor het meekoppelen van kansen in de RES voor klimaatadaptatie, zoals afkoppelen van hemelwater van het riool en realisatie van waterberging gelijktijdig met de aanleg van warmtenetwerken. Niet voor ieder dilemma is een pasklare oplossing. Maar het is wel goed om deze bespreekbaar te maken én om de inwoners daarin ook mee te nemen.

In de zomersessies kijken we (NP RES, regio's, rijk, netbeheerders en anderen) waar we samen staan in het RES-proces. We kijken daarbij in samenhang naar de 30 RES-ambities, de kwaliteit van de afwegingen en de belemmeringen waar de regio's tegen aanlopen. Bijvoorbeeld rondom wet- en (landelijke en decentrale) regelgeving, kosten/baten, netcapaciteit, impact van de verhouding wind en zon, participatie, verankering in de Omgevingswet en dergelijke. De regio's kunnen deze inzichten meenemen in hun concept-RES in oktober en RES 1.0 juli 2021.

Participatie en corona

Voor de participatie worden -ondanks de corona- steeds betere oplossingen gevonden. Tijdens het webinar werd ook gezien dat online participatie gemiddeld een groot bereik heeft, diversere doelgroepen bereikt en dat lokaal inventieve maatwerkoplossingen worden gevonden. Uiteindelijk zijn het de gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen die besluiten over de RES 1.0. In de fase naar de concept-RES worden zij vaak al meegenomen. Die democratische participatie is op de meeste plekken vastgelegd in gezamenlijke startnotities. Voorbeelden van webinars met raadsleden zijn [hier](#) te vinden.

Er is veel uitwisseling mogelijk; kennis over participatie wordt bijvoorbeeld [hier](#) gedeeld. En voorbeelden uit de regio's – van persberichten tot publieksinformatie - worden [hier](#) onderling gedeeld via het Landelijk Communicatienetwerk Klimaat. Zo hoeft niet iedere regio het wiel opnieuw uit te vinden. Het opstellen van de RES is een uniek proces, waarbij ongetwijfeld zorgpunten zijn maar waarbij het belangrijk is dat we samen optrekken en van elkaar leren. Verder werkt NP RES aan een digitaal participatieplatform met kennis (welke rol heb je in welke fase) en werkvormen met handleidingen en praktijkvoorbeelden. Ook dit wordt gedeeld op Landelijk Communicatienetwerk Klimaat.

Netcapaciteit blijft zorgkind

De decentrale overheden zien de huidige en voorziene knelpunten op het gebied van netcapaciteit als een groot risico voor het slagen van de energietransitie. Zo bestaat het risico dat er op de korte termijn aan onvoldoende projecten subsidie wordt toegekend, vanwege het ontbreken van een door de netbeheerder afgegeven transportindicatie. Ook reeds gehonoreerde projecten lopen in sommige gebieden nu al het risico niet te worden gerealiseerd omdat de gevraagde transportcapaciteit niet tijdig beschikbaar is. Een transportindicatie geeft immers geen garantie op beschikbare capaciteit. Ook wordt door ons gevreesd dat aan projecten waarvoor geen transportindicatie vereist is – de projecten die geen elektriciteit opwekken – eerder subsidie wordt toegekend. Voor de korte termijn en voor de overbrugging kan opslag een belangrijke bijdrage leveren in problematiek rond de netcapaciteit.

We realiseren ons dat netefficiency één van de 3 factoren is die in de regio tegen elkaar afgewogen moeten worden. (Netefficiency, ruimtelijke inpassing en draagvlak & participatie. En ook realiseren we ons dat investeringen effect hebben op het draagvlak door het doorberekenen van de kosten in de energieprijzen. Toch pleiten wij er voor dat netbeheerders blijven investeren in netcapaciteit. Immers, ook niet-terug kunnen leveren heeft een negatief effect op de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie. In een ideale situatie zou daarom bij het afgeven van de transportindicatie de al vastgestelde

maar nog niet gerealiseerde uitbreidingen wel al worden meegenomen. En wij pleiten er voor meer mogelijkheden te creëren voor alternatieve oplossingen voor beperkte netcapaciteit.

Programma Aardgasvrije Wijken en participatie

Vanuit het Kennis en Leerprogramma Aardgasvrije Wijken wordt veel met gemeenten samengewerkt aan het verder vernieuwen van de participatie met onze inwoners en er wordt gewerkt aan een gezamenlijke handreiking vanuit de programma's. Naast online tools worden ook de bekende offline middelen ingezet; affiches met de oproep om mee te denken over aardgasvrij met als resultaat drie keer meer reacties dan bij reguliere bewonersavonden.

In de Kamer is motie 35 470-VII, nr. 9 ingediend die oproept om tijdelijk te stoppen met de proeftuinen aardgasvrije wijken. Die motie heeft ons onaangenaam verrast. Deze motie zou heel slecht uitpakken voor het klimaatbeleid van gemeenten.

De hele gemeentelijke uitvoering van het klimaatakkoord zou geblokkeerd worden en tot een vertraging leiden van tenminste anderhalf jaar of langer. Het platform aardgasvrije wijken heeft hierover ook een [brief](#) gestuurd.

Wij roepen u op om niet in te stemmen met deze of een gewijzigde motie die oproept tot het (tijdelijk) stoppen van de proeftuinen of een vertraging oplevert van het starten met de tweede tranche.

Uitstel besluitvorming radarstation dreigt te leiden tot vertraging windmolens

De radarinstallatie die de huidige radar in Nieuw Milligen moet vervangen is vertraagd. Dit heeft impact op de bouw van verschillende windparken, omdat die een Verklaring Van Geen Bezwaar (VVGB) van Defensie moeten krijgen waaruit blijkt dat zij de radardekking van Nederland niet teveel beïnvloeden.

Voor enkele projecten is inmiddels een VVGB afgegeven door Defensie, omdat ook de alternatieve locaties voor Herwijnen geen radarverstoring opleveren. Maar er zijn ook projecten die wachten op het uit werking halen van Nieuw Milligen. Zolang er geen alternatieve locatie is blijven deze projecten stilliggen. Dit gaat om ruim 475 MW; bijna 10 % van de wind op land opgave. ”,

Naast deze ruim 475 MW heeft de onduidelijkheid ook een lastiger kwantificeerbare impact. Bij het plannen van nieuwe windparken is onduidelijk met welke radar-locatie rekening gehouden dient te worden. Hierdoor vertragen een onbekend aantal parken dat nog in de ontwerpfase zit. Dit brengt het risico met zich mee dat initiatiefnemers van de betreffende windparken hun SDE Plus subsidie gaan mislopen door de vertraging en onduidelijkheid.

De gezamenlijke provincies verzoeken de Kamer daarom om bij de minister aan te dringen om op zo korte mogelijke termijn duidelijkheid te geven over de radarlocatie, zodat de energietransitie zo min mogelijk wordt verstoord.